

12

askelta
onnistuneen
toiminnan
järjestämiseksi –
opas yhdistyksille
lapsi- ja perhe-
toiminnan
aloittamiseen

Parasta Lapsille ry
Iltaryhmäopas
Tiina Salmijärvi ja Sini Leinonen /
Parasta Lapsille Pateriemen Osasto ry

KULUTTAJA-
OSUUSTOIMINNAN SÄÄTIÖ

ISBN 978-951-96504-5-6

Sisällysluettelo

Askel 1. Astukaa polulle - ensimmäinen askel on maaperän kartoittaminen	4
Askel 2. Kootkaa tiivis ydinryhmä, joka ottaa vastuun toiminnan järjestämisestä	5
Askel 3. Selkeän tavoitteen ja päämäärän kirkastaminen	6
Askel 4. Polulla eteenpäin - tilaan, aikaan ja paikkaan liittyvät kysymykset	7
Askel 5. Kutsu mukaan matkalle kanssakulkijoita - vapaaehtoisten saaminen mukaan toimintaan	8
Askel 6. Kerro toiminnasta - viestintä eri tasoilla – perheet, vapaaehtoiset, yhteistyökumppanit	9
Askel 7. Rahoitus - harva homma toimii ilman rahaa	10
Askel 8. Ilmapiiri ja toiminnan henki – miten rakennan mukavan tunnelman ja miten kohtaan perheet ja lapset?	11
Askel 9. Myönteisyys ja vahvuudet voimavarana matkalaukussa	12
Askel 10. Armollisuus itselle ja muille	13
Askel 11. Jatkuva kehittymisen ajatus, eli toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen – ei olla valmiita koskaan -asenne ratkaisee!	14
Askel 12. Tuumasta toimeen – hyvin suunniteltu on puoliksi tehty, mutta vasta toteutus tekee suunnitelman todeksi!!!	15
Taustatekijöitä, jotka kannattaa myös huomioida	16
Paikallisyhdistys tai toimintaryhmä takaa pitkäjänteisen kehittämistyön	16
Ideapankki käytännön toteutukseen	17
Mitä on Parasta Lapsille Pateniemen iltaryhmätoiminta?	18
Toiminnan ydinajatus	20

Parasta Lapsille ry. on Kuluttajaosuustoiminnan säätiön tuella koonnut tähän oppaaseen kahdentoista askeleen mallin lapsille ja perheille suunnatun toiminnan järjestämiseen. Askel-malli on syntynyt Parasta Lapsille ry:n Pateniemen osaston järjestämän toiminnan kokemusten myötä kahdenkymmenen vuoden aikana (2002 - 2023). Askeleet ovat vain ehdotuksia ja paikallisesti toimiva ryhmä löytää varmasti itse omat parhaat käytännöt toimintaa toteuttaessaan.

Toivomme kuitenkin, että näistä askelista on lukijalle hyötyä ja ne auttavat erityisesti siinä vaiheessa, kun toimintaa ollaan suunnittelemassa. Tästä mallista voi antaa palautetta tekijöille Sini Leinoselle, siniteppola123@gmail.com ja Tiina Salmijärvelle, tisalmij@gmail.com.

Askel 1. Astukaa polulle - ensimmäinen askel on maaperän kartoittaminen

Toiminnan tulee vastata tarpeeseen - on turha järjestää toimintaa, jolle ei ole tilausta. Toiminnan tarpeen voi selvittää monella tavalla, yksinkertaisimmillaan niin, että kartoitatte ja tutustutte alueella jo järjestettävään toimintaan samalle kohderyhmälle kuin mille olette miettimässä toiminnan aloittamista. Voitte myös haastatella

kohderyhmään kuuluvia henkilöitä tai vaikkapa laatia pienimuotoisen kyselyn kohderyhmälle (esimerkiksi sosiaalisen median kautta). Myös muiden järjestöjen edustajien kanssa kannattaa ehdottomasti keskustella uuden toiminnan aloittamisesta. Samalla voi kartoittaa myös mahdollisia yhteistyön paikkoja.

Askel 2. Kootkaa tiivis ydinryhmä, joka ottaa vastuun toiminnan järjestämisestä

Mitä tahansa toimintaa suunniteltaessa tarvitaan aktiivinen joukko ihmisiä, jotka sitoutuvat toiminnan järjestämiseen käytännössä. Jos toiminta tapahtuu Parasta Lapsille paikallisyhdistyksessä, tarvitaan yhdistykseltä selkeä päätös käynnistää uusi toimintamuoto. Näin ollen toimikunta (tms.) sitoutuu ottamaan vastuun toiminnan kehittämisestä ja siitä aiheutuvista kuluista. Toimintaa järjestävä ydinryhmä voi olla eri henkilöt kuin toimikunnan jäsenet. Tarvitaan siis innostunut ydinporukka, joka rakentaa käytännössä toiminnan perustuksen, kokoaa ympärilleen tarvittavan määrän vapaaehtoisia, suunnittelee ja on mukana toteuttamassa toimintaa, hoitaa viestintää ja yhteyttä tarvittaviin sidosryhmiin.

Ydinryhmällä olisi hyvä olla kalenterissa aikaa toiminnan organisoimiselle (vie yllättävän paljon aikaa toimintaa käynnistettäessä), energiaa (elämäntilanne mahdollistaa) ja innostusta toiminnan järjestämiseen (tekemisen palo ja ehkä intohimoakin). Ydinryhmä toimii "moottorina" ja usein myös toimintaan sitoutuneina vapaaehtoisina. Toiminnan vastuullinen järjestäjä tulee olla nimettynä myös rahoittajan ja sidosryhmien sekä kohderyhmän suuntaan (lisätiedot toiminnasta, mahdolliset tiedustelut). Ideaalitulanteessa ydinryhmän ihmiset tuntevat ainakin osittain entuudestaan toisiaan ja ryhmän koko olisi hyvä olla vähintään 3 - 5 henkilöä. Ryhmä hyötyy siitä, että heillä on erilaista osaamista ja erilaiset vahvuusalueet. Ydinryhmää tulee täydentää vapaaehtoisilla, jotka voivat olla mukana hieman väljemmin kuin ydinryhmä.

Koska uudesta toimintamuodosta viestiminen vie oman aikansa, Parasta Lapsille Pateniemen osaston kokemuksen mukaan kovin lyhyeksi aikaa uutta toimintaa ei kannata lähteä suunnittelemaan, suosittelemme vähintään syys- ja kevätkautta.

Valmista ei tule, jos ei päättä aloittaa. Jos haluatte aloittaa toiminnan, tehkää siis selkeä päätös toiminnan aloittamisesta ja luokaa toimintasuunnitelma aikatauluineen sekä vastuineen.

Askeleessa 2:

- a) päätös toiminnan aloittamisesta
- b) ydinryhmän nimeäminen
- c) toimintasuunnitelma runko, miten edetään.

Sisällyttäkää toimintasuunnitelmaan alustava toiminnan tavoite (mitä tavoittelette, mitä on lisää, kun järjestätte toimintaa, mikä muuttuu perheiden / lasten arjessa), toiminnan lyhyt kuvaus (mitä tehdään käytännössä), kohderyhmä (kenelle toiminta suunnataan), aikataulu (kattaen suunniteluvaihe + toiminnan aloitus ja varsinainen toiminta + kauden päätös ja palautteiden käsittely, toiminnan yhteenveto ja johtopäätökset), tämän hetkiset olemassa olevat resurssit (esim. osastossa tai toimintaryhmässä oleva mahdollinen rahoitus ja käytettävissä oleva henkilöresurssi) sekä vastualueet (kuka vastaa mistäkin tai nimetkää vähintään ydinryhmän henkilöt). Tämän voi tehdä vaikka muistivihkoon ranskalaisilla viivoilla, kunhan on kirjattu ylös ja muistiin.

Askel 3. Selkeän tavoitteen ja päämäärän kirkastaminen

Toiminnalla tulee olla selkeä idea ja toiminnan ydin tulee pystyä sanallistamaan ytimekkäästi ja se pitää jakaa ryhmässä yhteisesti! Tarvitsette tätä toiminnan kuvausta monessakin eri kohdassa - rahoitushakemuksessa, toiminnassa viestimässä (sekä kohderyhmä että vapaaehtoiset) ja raportoidessanne toimikunnalle (tms.) omassa yhdistyksessänne.

Kohderyhmän pohtimiseen kannattaa myös käyttää hieman aikaa ja punnita eri vaihtoehtoja, mitä mahdollisuuksia ja haasteita ne mukanaan saattavat tuoda. Tärkeää on huomioida kaikessa järjestävän tahon resurssit ja voimavarat.

Toiminnan missiolla tarkoitetaan olemassaolon tarkoitusta - mikä muuttuu, kun toteutate toimintaa. Visiolla puolestaan tulevaisuuden näkymää, mitä tavoitellaan pidemmällä aikavälillä.

On erittäin merkityksellistä, että kaikki toiminnassa mukana olevat yhteisesti jakavat toiminnan perusidean ja ytimen, toiminnan mission sekä vision ja pystyvät allekirjoittamaan nämä.

Askel 4. Polulla eteenpäin - tilaan, aikaan ja paikkaan liittyvät kysymykset

Kokemuksemme mukaan fyysisen tilan tulee olla kohderyhmälle mielekäs, turvallinen ja helposti saavutettava. Tilaratkaisu asettaa monella tavalla toiminnalle puitteet ja mahdollisuudet/rajoitukset, mitä tilassa on mahdollista tehdä ja minkälaista toimintaa järjestää. Jotkut kaupungit tarjoavat omia tilojaan järjestöille käyttöön maksutta tai edullisesti (esimerkiksi koulujen ja päiväkotien tilat). Oman kokemuksemme mukaan samaan toimintaan ja saman ikäisille lapsille suunniteltu tila on usein paras ratkaisu. Kannattaa rohkeasti myös miettiä toiminnan järjestämistä joko kokonaan tai osittain ulkona. Puistot, koulujen ja päiväkotien piha-alueet ja

ulkoilualueet saattavat tarjota mielenkiintoisia toiminnan mahdollisuuksia kenties kokonaan ilmaiseksi. Toki Suomen luonto ja vuodenaajat asettaa tälle ratkaisulle omat haasteensa. Kartoittakaa myös lähialueiden taloyhtiöiden kerhohuoneet ja muiden järjestöjen tilat. Muistakaa myös yhteydenotto hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista toimipaikan haltijaan. Kannustamme kuitenkin rohkeisiin kokeiluihin; korona-aikana Parasta Lapsille Pateniemen iltaryhmätoimintaa järjestettiin kesätoteutuksena täysin ulkotiloissa. Perheiltä saatu palaute oli varsin myönteistä ja pystyimme järjestämään myös iltapalan ulkona luovuutta käyttäen.

Askel 5. Kutsu mukaan matkalle kanssakulkijoita - vapaaehtoisten saaminen mukaan toimintaan

Ilman riittävää vapaaehtoisten joukkoa ei toimintaa ole mahdollista järjestää. Sen vuoksi vapaaehtoisten rekrytointi, perehdyttäminen ja sitouttaminen ovatkin tärkeitä osa-alueita onnistuneen toiminnan taustalla.

Vapaaehtoisten rekrytointiin kannattaa käyttää monipuolisesti eri kanavia, kuten omat verkostot, oppilaitokset, sosiaalinen media ynnä muut vastaavat. Kokemuksemme mukaan onnistuneesti sitoutetut vapaaehtoiset kulkevat mielellään pidemmänkin matkan takaa, mutta lähtökohtaisesti vapaaehtoisia olisi hyvä pyrkiä rekrytoimaan siltä alueelta, missä toimintaa toteutetaan. Lähellä tapahtuvaan toimintaan on helpompi sitoutua ihan jo sen vuoksi, että matkoihin ei kulu kohtuuttomasti aikaa.

Rekrytoinnin jälkeen on vuorossa perehdytysvaihe. Onnistunut perehdytys auttaa vapaaehtoisia sitoutumaan toimintaan. Suosittelemme nimeämään ydinjoukkonne jäsenistä perehdytysvastaavan, joka ottaa päävastuun vapaaehtoisten perehdyttämisestä. On suositeltavaa luoda

jonkinlainen muistilista perehdytystä varten, jotta muistatte käydä kaikki oleelliset asiat läpi uusien vapaaehtoisten kanssa. Toki kaikki toiminnassa mukana olevat vapaaehtoiset auttavat uusia vapaaehtoisia perehdyttämisessä ja toimintaan sisään pääsemisessä. On tärkeää luoda uusille vapaaehtoisille tervetullut olo, jotta heidän on mielekästä tulla toimintaan mukaan.

Parasta Lapsille Pateniemen osaston kokemuksen mukaan säännölliset suunnittelu-, ja palautekerrat, koulutukset ja virkistäytymiset lisäävät vapaaehtoisten yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sen myötä auttavat sitouttamaan vapaaehtoisia toimintaan. Vapaaehtoisemme ovatkin kertoneet vapaaehtoistoiminnan antavan heille muun muassa auttamisen ilon, ryhmän johon kuulua, ystäviä, harrastuksen ja arvokasta kokemusta. Osa vapaaehtoisistamme hyödyntää vapaaehtoistyön kokemusta esimerkiksi opintojansa edistääkseen. Tätä mahdollisuutta on hyvä tuoda esiin rekrytoidessa vapaaehtoisia oppilaitoksista.

Askel 6. Kerro toiminnasta - viestintä eri tasoilla – perheet, vapaaehtoiset, yhteistyökumppanit

Viestintä on erittäin keskeinen osa onnistuneen toiminnan järjestämisestä. Viestintää pitää olla eri suuntiin kuten vapaaehtoisille, rahoittajalle, keskusjärjestölle, yhteistyötahoille ja kohderyhmälle. Viestin tulee tavoittaa tavoiteltu kohderyhmä eri kanavia pitkin.

Meillä on ollut yhteistyökumppaneina mm. päiväkodin ja alakoulun vanhempaintoimikunta, asukastupa sekä eri yhdistyksiä. Olemme perinteisesti tehneet yhteistyötä muun muassa Rajakylän koulun vanhempaintoimikunnan kanssa. Olemme

olleet heidän mukana järjestämässä muun muassa Toiveet todex-tapahtumaa, jossa olemme saaneet samalla markkinoitua toimintaamme alueen asukkaille.

Tämän lisäksi olemme tehneet yhteistyötä toimitilan pääkäyttäjien kanssa ja liikuntaviraston kanssa.

Olemme olleet itse aktiivisesti yhteydessä mediaan ja silloin tällöin meistä on tehty lehtijuttuja, viimeksi syksyllä 2023 toiminnastamme tehtiin juttu Mun Oulu-lehteen. Paikalliset mediat saattavat kiinnostua jutun teosta.

Askel 7. Rahoitus - harva homma toimii ilman rahaa

Miettikää, mihin ehdottomasti tarvitsette rahoitusta, jotta voitte ylläpitää toimintaa mielekkäästi. Laatikaa suunnitelma realistisesti. Yleensä toiminta-avustusta saa hieman vähemmän kuin sitä hakee. Esittäkää laskelmanne tueksi arvioita kävijämääristä jne., erityisesti, jos sellaista vaaditaan.

Eri kaupungeilla on erilaisia avustuksia yhdistyksille - varaa aikaa tutustumiselle. Huomaa, että yleensä avustushaut ovat kerran kalenterivuodessa.

Varaa riittävästi aikaa myös avustushakemuksen tekemiselle. Laadi avustushakemus huolellisesti ja toimita kaikki tarvittavat liitteet deadlineen mennessä. On hyvä varata aikaa siihen, että järjestelmä, jossa avustushakemus tehdään, ei välttämättä toimi tai lomakkeisto ei lataudukaan omalla päätelaitteella. On harmil-

lista, jos tekniset ongelmat estävät avustushakemuksen jättämisen. Jos saatte avustuksen, varautukaa raportoimaan rahoituksen käytöstä ja selvittääkää hyvissä ajoin, miten ja mihin mennessä raportointi tehdään. Muistakaa säilyttää kuitit kaikista ostoksista.

PL siirrettävä jäsenjärjestöavustus saattaa myös tulla kyseeseen toimintaa aloitettaessa.

Rahoitusta mietittäessä kannattaa kartoittaa laajasti kaikki mahdolliset avustustahot.

Selvittäkää, vaatiiko toimintanne tilinpäätöstä ja onko keskuudessanne henkilöä, joka on kiinnostunut tekemään tilinpäätösasiakirjoja ja seuraamaan rahan käyttöä. Kirjanpidon voi ostaa ulkopuoliselta toimijalta tuntihinnalla suhteellisen edullisesti.

Askel 8. Ilmapiiri ja toiminnan henki – miten rakennan mukavan tunnelman ja miten kohtaan perheet ja lapset?

Jokainen perhe otetaan vastaan henkilökohtaisesti. Uusille perheille kerrotaan iltaryhmätoiminnasta yleisesti sekä illan kulku ja iltaryhmän säännöt. Ilmapiirin luomiseen osallistuvat kaikki vapaaehtoiset omalta osaltaan. Vapaaehtoiset saavat toimia omalla vahvuusalueellaan, josta seuraa positiivinen kierre. Turvallisen ilmapiirin rakentaminen on äärimmäisen tärkeää sekä vapaaehtoisille

että perheille. Kiusaamiselle meillä on nollatoleranssi.

Ilmapiiriin vaikuttavat esimerkiksi vapaaehtoisten sosiaaliset taidot, viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä ohjausosaaminen. Vapaaehtoisena saat olla sellainen kuin olet – joukkoon mahtuu hiljaisia, puheliaita, aktiivisia, ujoja ja rempseitä.

Askel 9. Myönteisyys ja vahvuudet voimavarana matkalaukussa

Positiivinen asenne on edellytys toiminnan kaikissa eri vaiheissa. Haasteita tulee varmasti vastaan pitkin matkaa, mutta haasteisiin tulee suhtautua siten, että ne on voitettavissa.

Parasta Lapsille Pateniemen osastolla on tullut vastaan muun muassa tilavaihdoksia sekä keittiön käyttö-

mahdollisuuden poistuminen. Myös tilojen maksuttomuuden säilymisestä on jouduttu käymään keskustelua ihan kaupunginvaltuuston jäsenen kanssa. Lopulta haasteet on selätetty tavalla tai toisella ja toiminta on pysynyt jatkumaan. Tämä on vaatinut vastuuvapaaehtoisilta sinnikkyyttä, pitkäjänteisyyttä ja asioihin paneutumista.

Askel 10. Armollisuus itselle ja muille

Toiminnan sisällön ja toiminnan ohjauksen ei tarvitse olla täydellistä. Käytäntö opettaa pikkuhiljaa kehittämään toimintaa. Tämä vaatii kuitenkin avointa suhtautumista vapaaehtoisilta, sekä kehittämis- ja kehittymismyönteistä ilmapiiriä.

Toiminnassa on tärkeää armollisuus vapaaehtoisten sitoutumisen intensiteettiä kohtaan. Huohtamiseen on täysi oikeus vapaaehtoisella koska vain, kunhan ilmoittaa siitä. Vapaaehtoinen voi jäädä pois toiminnasta tai tauolle, jos elämäntilanteessa

tapahtuu muutoksia eikä ole energiaa vapaaehtoisuuteen (esimerkkisyitä opiskelun tai työn aloittaminen, vuorotyö, terveydentilan heikkeneminen, pitkä työmatka, muutto paikkakunnalta, perheenlisäys, opiskelijavaihto, uupumus tai halu levähtää tai pitää taukoa vapaaehtoistoiminnasta). Kulakin iltaryhmäkerralla vapaaehtoiset ja perheet voivat toimia omien voimavarojensa puitteissa.

On tärkeää, että myös perheet voivat osallistua oman aktiivisuutensa mukaan.

Askel 11. Jatkuva kehittymisen ajatus, eli toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen – ei olla valmiita koskaan -asenne ratkaisee!

Kehitämme toimintaamme pitkin toimintakautta sekä iltaryhmän kävijöiltä että vapaaehtoisilta tulleiden palautteiden avulla. Refleктоimme (analysoimme kriittisen lempeästi yhteisessä prosessissa vapaaehtoisten ja perheiden kanssa) toimintaamme jatkuvasti, jotta voisimme kehittää sitä paremmin kävijöiden tarpeita vastaaviksi. Olemme pyrkineet kehittämistyöllä vähentämään

myös vapaaehtoisten “turhaa työtä” sujuvoittamalla iltaryhmän käytännön järjestelyjä.

Varsinaiset vapaaehtoisten palautte- ja suunnitteluillat, joissa kehittämistyötäkin tehdään, meillä on aina ennen kauden aloitusta ja kauden päätteeksi (elokuu ja joulukuu, keväällä tammikuu ja toukokuu).

Taustatekijöitä, jotka kannattaa myös huomioida

Keskusjärjestöltä saatava tuki

Keskusjärjestöltä saa monipuolista tukea toiminnan käynnistämisvaiheessa. Apua kannattaa pyytää hyvissä ajoin toiminnan suunnittelu- vaiheessa (esim. viestintä).

Yhteistyö myös muiden Parasta Lapsille paikallisyhdistysten kanssa on toivottavaa, koska samoja asioita on jo mietitty ehkä muuallakin ja saatu ratkaistua.

Arvot toiminnan taustalla – vaikuttavat merkittävästi toimintaan

Iltaryhmän toimintaa ohjaavat Parasta Lapsille ry:n arvot. Arvot vaikuttavat toiminnan järjestämisen taustalla ja ne heijastuvat käytännön työskentelyyn. Esimerkiksi iltaryhmän avoin ja turvallinen ilmapiiri pohjautuu yhteisesti jaettuihin arvoihin. Sosiaalisesti turvallinen ilmapiiri on tärkeässä roolissa tämänkaltaisessa toiminnassa. Toiminnan taustalla olevat arvot on hyvä pitää mielessä toimintaa järjestettäessä, suunniteltaessa ja arvioitaessa.

Parasta Lapsille -arvot ja toiminnan ydin

- Moninaisuus
- Luotettavuus
- Yhteisöllisyys
- Kestävä kehitys

Paikallisyhdistys tai toimintaryhmä takaa pitkäjänteisen kehittämistyön

Ideaalitilanteessa paikallisyhdistyksen toiminnassa olisi hyvä olla mukana yksi tai kaksi ihmistä, jotka eivät aktiivisesti osallistu toiminnan järjestämiseen, mutta haluavat olla esimerkiksi toimikuntatyössä mukana. Se tuo objektiivista näkökulmaa

ja toisaalta taustatukea sekä voimavaroja työskentelyyn. Esimerkiksi toimikunnan kokouksiin ei ole pakko joka kerta kaikkien osallistua, jos on riittävästi henkilöitä toimikunnassa.

Mitä on Parasta Lapsille Pateniemen iltaryhmätoiminta?

Tässä kappaleessa kuvataan perus-idea lyhyesti ja määritellään reunaehdot, jotka tekevät iltaryhmästä iltaryhmän (esim. ero perhekerhoon).

Iltaryhmätoiminta on Parasta Lapsille Pateniemen osasto ry:n keskeinen toimintamuoto ja se on muodostanut osaston toiminnan rungon yli 20 vuoden ajan. Iltaryhmätoiminta kehitettiin Oulun kaupungin, Parasta Lapsille ry:n ja Parasta Lapsille Pateniemen osaston Ankkuri-projektissa 2002-2005. Ankkuri-projektissa tavoitteena oli yhdistetään vapaaehtois-toiminta uudella tavalla kunnalliseen perhetyöhön eri tasoilla (viikonloppu-toiminta, kerhomuotoinen toiminta) ja näin tukea lapsiperheitä aikaisempaa tehokkaammin ja monipuolisemmin. Aikaisemmin vastaavanlaista yhteistyön kehittämistyötä ei oltu tehty yhteistyössä kolmannen sektorin järjestötoimijan ja Oulun kaupungin toimesta. Iltaryhmä kehitettiin projektin aikana perhetyön tueksi ja rinnalle, jotta perheille olisi enemmän tukea ja vertaisuuteen pohjautuvaa toimintaa nimenomaan lähellä kotia, omalla asuinalueellaan tarjolla. Näin ollen Ankkuri-projektissa Parasta lapsille Pateniemen osaston vapaaehtoiset toteuttivat yhdessä kaupungin

perhetyöntekijöiden kanssa ennalta-ehkäisevää perhetyötä ja iltaryhmätoiminta oli osa tätä toimintaa.

Iltaryhmä on maksutonta, matalan kynnyksen kerhomuotoista toimintaa ja se on suunnattu perheille, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Iltaryhmätoimintaan lapset tulevat yhdessä vanhempiensa/huoltajiensa kanssa. Iltaryhmätoiminta sijoittuu nimensä mukaisesti ilta-aikaan, joka oli vuonna 2002 täysin ainutlaatuisia. Ilta-aika valittiin sen takia, jotta toimintaan voi osallistua koko perhe (myös työssä käyvät vanhemmat lastensa kanssa), aamukerhot eivät myöskään sopineet tuolloin tehdyn kyselyn mukaan kaikkien lapsiperheiden päivärytmiin. Toimintaa järjestettiin Ankkuri-hankkeen aikana (2002 – 2005) kahdessa eri paikassa Toppilassa ja Rajakylässä.

Alunperin toiminta suunniteltiin niin, että sitä pystyttiin hankkeen päättämisen jälkeen toteuttamaan vapaaehtoisvoimin. Jo hankkeen aikana vapaaehtoiset vastasivat toiminnan suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Alusta asti vapaaehtoiset on perehdytetty toimintaan ja heillä on mahdollisuus säännölliseen

kouluttautumiseen. Kun Ankkuri-hanke päättyi 2005, tuolloin toiminnassa mukana olleet perheet toivoivat, että toimintaa pyrittäisiin jatkamaan ”jos se vaan mitenkään on mahdollista”. Pateniemen osasto ry halusi ottaa vastuun toiminnan toteuttamisesta ja organisoinnista. 2005 lähtien iltaryhmätoimintaa on organisoitu täysin Parasta Lapsille Pateniemen osaston vapaaehtoisten toimesta. Ensin paikkana oli Rajakylässä Metsämarjan päiväkotit ja 2007 vuodesta alkaen Talvikkipuisto (Oulun kaupungin liikuntatoimen omistama tila) ja vuodesta 2021 alkaen Ruis-kukan päiväkotit. Toppilan iltaryhmä loppui Ankkuri-hankkeen päätymiseen, koska vapaaehtoisvoimin ei ollut resursseja jatkaa toimintaa

kahdessa eri paikassa joka viikko. Iltaryhmävapaaehtoisia on ollut ringissä keskimäärin vuosien saatossa 10 hlö, joista paikalla iltaryhmässä keskimäärin 6 hlö. Näin on voitu taata perheille toiminnalliset hetket, valmis iltapala (usein valmistellaan yhdessä perheiden kanssa) ja apua iltapalaan/leikittämiseen/pelaamiseen jne.) ja kokonaisuudessaan mielekäs toiminta.

Toiminnan ydinajatus

Iltaryhmä on kaikille avointa ja täysin maksutonta toimintaa kerran viikossa arki-iltaisin, johon vapaaehtoiset suunnittelevat toiminnallisen hetken (esim. erilaiset askartelut, musiikkihetket, leipominen, ulkoilu). Tavoitteena oli alusta lähtien matalan kynnyksen ohjattu ja mielekäs toiminta pikkulapsiperheille (vähintään yksi alle kouluikäinen lapsi).

Perhe kokonaisuudessaan on toiminnan keskiössä. Perhe itse päättää, millä kokoonpanolla tulevat iltaryhmätoimintaan kuitenkin niin, että lapsella tulee olla joka kerran huoltaja tai muu aikuinen mukanaan. Lisäksi toimintaan osallistumisen aktiivisuuden ja intensiteetin voi valita lapsi ja perhe itse. Jos vapaa leikki kiinnostaa enemmän, siihen on annettu mahdollisuus. Lasten tarpeita on kuunneltu herkällä korvalla ja annettu tilaa myös vapaalle leikille. Isät ovat olleet toiminnassa mukana aktiivisesti koko iltaryhmän olemassaolon ajan. Myös isovanhempia ja lapsenlapsia on käynyt iltaryhmässä säännöllisesti (antaen näin vanhemmille vapaahetken). Iltaryhmä eroaa kahvila-tyyppisestä toiminnasta siinä, että iltaryhmätoiminta on etukäteen suunniteltua ja joka kerta edetään saman tutun ja turvallisen rakenteen mukaisesti (aloitus, toiminnallinen hetki, iltapala, päätös). Toiminnallisen hetken ideana on alusta lähtien ollut matalan kynnyksen tekeminen, perhe voi halutessaan toteuttaa saman myös kotioloissa (kotona löytyvillä tarvikkeilla ja välineillä). Iltaryhmä alkaa ja päättyy tietyllä ajan hetkellä. Kysymyksessä ei siis ole toiminta, jossa tullaan ja mennään satunnaisesti. Näin ollen tämä eroaa olennaisesti kahvilatoiminnasta. Älylaitteet on jätetty iltaryhmässä naulakkoon ja toiminta-aika on niistä kokonaan

vapaata aikaa. Keskitytään siihen, että ollaan läsnä tässä hetkessä. Alusta lähtien keskeisenä elementtinä iltaryhmässä on ollut maksuton runsas, terveellinen ja monipuolinen iltapala. Puuro on ollut tässä keskeisenä elementtinä. Huomioimme myös kauden kasvikset ja vihannekset, pyrimme ostamaan paikallista ja kotimaisia ruokatuotteita. Alusta lähtien olemme huomioineet myös kestäväen kehityksen toiminta-ajatuksen ja esimerkiksi kierrätyksen kaikessa toiminnassamme.

Iltaryhmätoiminnan arvopohjan muodostaa ajatus yhteiskunnallisesta tasa-arvosta ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämisestä. Erityisen huomion kohteena toiminnassa ovat heikommassa asemassa olevat ihmiset, joilla ei esimerkiksi ole mahdollisuus osallistua maksullisiin harrastustoimintaan. Parasta Lapsille Pateniemen osaston toiminta pohjautuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Yhdistys on uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumaton. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikenlaiset ihmiset ovat tervetulleita iltaryhmätoimintaan ja heidät kohdataan tasa-arvoisina. Alusta lähtien iltaryhmätoiminnassa on kiinnitetty erityistä huomiota kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen ja myönteiseen yhteishengen rakentamiseen, jossa jokaisella on turvallista ja mukavaa olla juuri sellaisena kuin on. Tämä on iltaryhmätoiminnan ydin ja toiminnan sydän.

Aiemmin mainitut Parasta Lapsille -arvot sitovat kaikkia järjestön toiminnassa mukana olevia henkilöitä ja nämä näkyvät käytössä iltaryhmätoiminnan arjessa hyvin konkreettisella tavalla.

Alusta lähtien iltaryhmätoiminnassa keskeistä on ollut toiminnallisuus sekä siinä tapahtuva vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen tukeminen positiivisuuden kautta. Konkreettisesti tämä on tarkoittanut myönteisen palautteen antamista ja mallintamalla vanhemmalle arkisissa tilanteissa sitä, miten voi rakentaa myönteistä ilmapiiriä yhteisiin arkisiin vuorovaikutushetkiin. Lisäksi iltaryhmässä on haluttu kohtauttaa samassa elämäntilanteessa olevia ja samalla asuinalueella asuvia perheitä toistensa kanssa ja näin rakentaa heille verkostoa, joista on hyötyä myös iltaryhmän ulkopuolella (leikkiseuraa lapsille, vertaistukea, las-

tenhoitorinkejä jne.). Tästä olemme saaneet myös myönteistä palautetta vuosien aikana. Lapsille on kehittynyt iltaryhmässä pitkäaikaisia ystävyys-suhteita ja se on helpottanut esimerkiksi koulun aloittamista. Iltaryhmä on mahdollistanut myös vertaistuen tarjoamisen pikkulapsiperheen arkeen liittyvissä tilanteissa (esimerkiksi lasten kehitysvaiheisiin liittyvät mieltä askarruttavat kysymykset). Lisäksi perheet ovat kertoneet, että iltaryhmätoimintaan osallistuminen on kehittänyt lapsen vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja (osalla lapsista on käyttäytymiseen ja/tai oppimiseen liittyviä haasteita tai neurobiologisia erityispiirteitä).

Iltaryhmätoiminta on ennaltaehkäisevä toimintaa, joka pyrkii edistämään monipuolisesti alueen asukkaiden hyvinvointia ja vastaamaan nimenomaan Rajakylän alueen tarpeisiin. Toiminta on näin ollen perheiden hyvinvointia tukevaa ja toiminnan tarve nousee alueelta. Toiminnan kokonaisvaltaisena tavoitteena on myös lisätä pikkulapsiperheiden arjen voimavaroja ja hyvinvointia tarjoamalla viikottainen koko perheelle maksuton yhteinen harrastus. Koko perheelle suunnattu harrastus, joka on täysin maksutonta, on harvinaisuus, yleensä järjestöt ja kuntasektori eriyttävät toimintonsa ikäryhmittäin.

Parasta Lapsille Pateniemen osasto on mukana myös erilaisissa Oulun kaupungin organisoimissa verkostoissa, joissa kehitetään lapsiperheiden palveluita ja palvelurakennetta. Paikallisyhdistys on mukana myös alueen asukasyhdistyksissä ja kaupunginosayhdistyksissä, jotta alueen lapsiperheiden palveluihin voidaan vaikuttaa laajemminkin ja tuoda myös lapsiperheiden arjen kokemuksia Oulun kaupungin päättäjien tietoisuuteen. Näin ollen paikallisyhdistys pystyy vaikuttamaan myös tällä tavalla lapsiperheiden hyvinvoinnin parantamiseen pitkällä aikavälillä. Paikallisyhdistys on Oulun kaupungissa hyvin tunnettu ja arvostettu toimija. Iltaryhmätoiminta on osoittautunut alueella tarpeelliseksi toimintamuodoksi. Tästä osoituksena perheiden pitkäaikainen sitoutuminen toimintaan (useita vuosia) ja toisaalta uusien perheiden tuleminen mukaan toimintaan. Toiminnan laadukkuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Toimintaa arvioidaan säännöllisesti perheiltä kerättävällä palautteella ja vapaaehtoisten itsearviointilla. Toimintaa kehitetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti puolen vuoden jaksoissa.

Suunnitelmaa täydennetään perheiden ja vapaaehtoisten toiveita ja palautteita kuunnellen.

Iltaryhmäperheille on järjestetty kokosen toiminnan ajan lisäksi päiväretkiä 1 – 2 krt vuodessa Oulun lähialueella. Säännöllisesti on käyty myös myös hieman kauempana kuten Kalajoella JukuParkissa, Ranuan eläinpuistossa, Kemin lumilinnassa sekä Pudasjärvellä Pikku-Syötteellä. Tässäkin kantavana ajatuksena on tarjota virkistystä sellaisille perheille, joilla ei siihen muutoin olisi mahdollisuutta.

Parasta Lapsille Pateniemen osasto ry. toiminnan takana

Iltaryhmätoiminta ei ole syntynyt tyhjästä, vaan se on jatkumon tulos. Parasta Lapsille Pateniemen osasto on toiminut Pateniemen kaupunginosan (suuralue) alueella yhtäjaksoisesti jo vuodesta 1954 asti ja järjestö on paikallisesti tunnettu. Iltaryhmätoiminta on jatkumoa yhdistyksen pitkäjänteiselle työlle. Pateniemen osasto on myös osastona vahvasti sitoutunut iltaryhmätoimintaan alusta lähtien ja nähnyt sen merkityksellisyyden ja arvon alueen lapsiperheiden jaksamisen tukemisessa pitkällä aikavälillä. Iltaryhmätoiminnan vaikuttavuutta lisää se, että perheet ovat toiminnassa pitkään, jopa vuosia. Osasto on tietoinen iltaryhmän toiminnasta ja osastolle raportoidaan toiminnan tunnusluvut. Paikallisyhdistys voi hakea iltaryhmätoiminnalle rahoitusta ja näin ollen paikallisyhdistyksen toimikunta valvoo, ohjaa ja linjaa iltaryhmätoimintaa pitkäjänteisesti. Toimikunnan jäsenistä osa on mukana iltaryhmässä, mutta eivät läheskään kaikki, näin ollen saadaan ns. ulkopuolisten näkökulmaa iltaryhmätoimintaan ja sen kehittämiseen.

Lopuksi

Näin me olemme toimintaa toteuttaneet. Tämä ei kuitenkaan takaa sitä, että toimimalla samoin onnistuminen olisi taattua. Vapaaehtoistyön onnistuneeseen toteuttamiseen vaikuttavat todella monet asiat kuten esimerkiksi paikkakunnan erityispiirteet, kohderyhmä, kohderyhmän odotukset, viestintä ja vuorovaikutus, vapaaehtoiset, fyysinen tila, sattuma, rahoittajan reunaehdot. Rohkeasti kokeilemalla löydätte oman tavan toimia ja samalla voitte kehittää perheille suunnattuja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia omalla alueellanne.

Lähteet / lisälukemista

VAPAAEHTOISUUS – PALA ELÄMÄÄ

Liisa Hokkanen (2003)

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisusarja 6

http://www.sosiaalikollega.fi/poske/julkaisut/julkaisusarja/Julkaistu_6.pdf

<https://www.kaleva.fi/ankkuri-perheprojekti-paattyi/2115986>

LAPSIPERHEIDEN KERHOTOIMINNAN YHTEYS SEN KÄVIJÖIDEN

HYVINVOINTIIN JA ARJESSA JAKSAMISEEN

Katariina Kortesalmi ja Sini Teppola (2016)

Kuvaileva haastattelututkimus vanhempien kokemuksista

Parasta Lapsille ry:n Iltaryhmästä

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116997/kortesalmi_katariina.pdf?sequence=1

<https://www.kaleva.fi/ankkuri-projekti-jarjestaa-perhetapahtuman-oulussa/2053398>

Tutustu myös:

VAPAAEHTOISTYÖN JOHTAMINEN

Sanna Kuuluvainen

Sivistysliitto Kansalaisfoorumi, Helsinki 2015

Kuvat: Tiia Hyvärinen

© Parasta Lapsille 2024

ISBN 978-951-96504-5-6

PARASTA
LAPSILLE RY